

SCENARIUSZ LEKCJI W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH – KLASY 4–8

GODZINA WYCHOWAWCZA

NAUCZYCIEL PROWADZĄCY

KLASA

TEMAT LEKCJI: Tiki i zespół Tourette'a – poznać, zrozumieć, zaakceptować

CEL: Budowanie świadomości tików i zespołu Tourette'a oraz kształtowanie pozytywnych postaw społecznych wobec osób z tikami.

ZAKRES TREŚCI:

- tiki i zespół Tourette'a – czym są,
- czynniki wzmagające i obniżające nasilenie tików,
- trudności szkolne uczniów z tikami,
- strategie ułatwiające radzenie sobie z tikami.

CELE NAUCZANIA:

WIADOMOŚCI – Uczeń potrafi:

- opisać podstawowe cechy tików,
- wymienić czynniki wzmagające/redukujące nasilenie tików,
- wyliczyć główne trudności szkolne będące efektem tików,
- omówić sposoby postępowania podczas nasilenia tików.

UMIĘTNOŚCI – Uczeń potrafi:

- rozróżnić rodzaje tików,
- wskazać i opisać trudności, jakie może mieć kolega/koleżanka z tikami,
- zaproponować sposoby mogące obniżać nasilenie tików.

POSTAWY – Uczeń:

- rozumie trudności, jakie może mieć osoba z tikami,
- rozumie potrzebę wspierania kolegów/koleżanek z tikami,
- rozumie zasadność wprowadzania dostosowań dotyczących nauki dla kolegów/koleżanek z tikami lub zespołem Tourette'a.

FORMY PRACY:

Zbiorowa, indywidualna, grupowa (grupy cztero- lub pięcioosobowe)

STRATEGIA PROWADZENIA LEKCJI:

METODY:

- SŁOWNNA: wykład aktywizujący – informacje na temat tików i ich wpływu na funkcjonowanie w szkole i poza nią
- AKTYWIZUJĄCA: gry dydaktyczne typu rozsypanki „Fakty i mity o tikach”, „Czynniki nasilające i łagodzące tiki”, gra edukacyjna o tikach „TIKOGRA”.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- karty tików i zadań do gry „TIKOGRA” (w wersji na profesjonalnym wydruku lub do pobrania ze strony www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna i samodzielnego wydrukowania przez szkołę),
- karty do rozsypanki „Fakty i mity o tikach” (w wersji na profesjonalnym wydruku lub do pobrania ze strony www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna i samodzielnego wydrukowania przez szkołę),
- karty do rozsypanki „Czynniki nasilające i łagodzące tiki” (w wersji na profesjonalnym wydruku lub do pobrania ze strony www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna i samodzielnego wydrukowania przez szkołę),
- prezentacja o zaburzeniach tikowych (do pobrania przez szkołę ze strony internetowej www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna),
- strona internetowa Polskiego Stowarzyszenia Syndrom Tourette'a (tourette.pl),
- kartki,
- przybory do pisania, np. ołówki/kredki/długopisy.

LITERATURA DLA UCZNIĄ:

Informacje na temat tików i zespołu Tourette'a (np. broszura „Co warto wiedzieć o zespole Tourette'a”, publikacja dla młodzieży „Pytania o tiki”, filmy edukacyjne dostępne na stronie tourette.pl)

LITERATURA DLA NAUCZYCIELA:

Poradnik „Uczeń z tikami i zespołem Tourette'a. Krótki poradnik dla nauczycieli i wychowawców”, zawierający treści edukacyjne, opisujące trudności mogące wynikać z tików i zaburzeń współistniejących, wskazówki

do postępowania dla nauczycieli – będący elementem „Wyprawki edukacyjnej dla uczniów z zespołem Tourette’a” (dostępnej na stronie www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna) oraz strona www.tourette.pl.

UWAGI I REKOMENDACJE:

- czas przewidywany na realizację lekcji edukacyjnej wynosi: 2 x 45 minut.
- jeśli w lekcji będzie brał udział uczeń z tikami lub ZT, warto wcześniej to z nim omówić i uzyskać jego zgodę. Jeśli w trakcie gry uczeń poczuje się niekomfortowo, może przerwać grę, odejść od stolika i przyjąć rolę obserwatora.
- do gry typu rozsypanka „Fakty i mity o tikach” dla młodszych dzieci można wybrać 26 łatwiejszych kart o numerach: 35, 39, 41, 42, 43, 44, 47, 49, 50, 51, 52, 57, 58, 60, 61, 63, 64, 67, 70, 72, 73, 74, 76, 79, 83, 85.
- prawidłowe odpowiedzi do gier typu rozsypanki znajdują się na końcu instrukcji.

TOK LEKCJI:

PRZED ZAJĘCIAMI NAUCZYCIEL:

- zapoznaje się z poradnikiem „Uczeń z tikami i zespołem Tourette’a. Krótki poradnik dla nauczycieli i wychowawców”,
- zapoznaje się z grami edukacyjnymi, instrukcjami gry. Wybiera wariant „TIKOGRY” do wykorzystania na zajęciach,
- przygotowuje potrzebne materiały zgodnie z listą znajdującą się w załączniku IV,
- zapoznaje się z krótkim webinarium nt. wyprawki edukacyjnej, dostępnym na stronie www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna,
- tworzy w sali miejsca do pracy w grupach 4-5 osobowych.

Lekcja nr 1

I CZĘŚĆ: WPROWADZAJĄCA (5 MINUT)

1. Sprawy organizacyjno-porządkowe:
 - nauczyciel wita uczniów na lekcji i dzieli na grupy liczące 4-5 osób,
 - następnie sprawdza listę obecności.

2. Nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą, co to są tiki, ruchy i odgłosy mimowolne. Może się okazać, że część uczniów nie wie, czym są tiki i mają problem z ich zdefiniowaniem, ani czym charakteryzuje się zespół Tourette'a albo podają błędne informacje.
3. Nauczyciel zapisuje na tablicy temat lekcji: Poznać tiki i zespół Tourette'a.

II CZĘŚĆ: REALIZACYJNA (30 MINUT)

- **Gra dydaktyczna – rozsypanka „Fakty i mity o tikach”.**

Nauczyciel proponuje, żeby uczniowie uporządkowali swoją podstawową wiedzę na temat tików i zespołu Tourette'a w praktyce. Każdej z grup nauczyciel rozdaje po jednym zestawie kart. Zadaniem zespołu jest rozłożenie kart na dwa stosy – fakty i mity. Kiedy wszystkie grupy zakończą rozkładanie kart nauczyciel prosi jedną z grup o przeczytanie hasła z kart przydzielonych do stosu „fakt”. Pozostali z pomocą nauczyciela porównują swoje odpowiedzi. Jeśli okaże się, że któraś z grup nieprawidłowo przypisała dane hasło, nauczyciel wyjaśnia dlaczego karta powinna być znaleźć się na drugim stosie. Następnie jedna z grup czyta hasła z puli mitów i mówi, dlaczego dane hasło dotyczące tików nie jest prawdziwe. Nauczyciel może także przeczytać, które karty są prawdziwe lub fałszywe, a uczniowie porównują swoje odpowiedzi.

Uwaga: Jeśli nauczyciel uzna, że podstawowa wiedza na tematów tików i zespołu Tourette'a jest wśród uczniów wystarczająca, może zrezygnować z rozsypanki „Fakty i mity”.

- **Gra dydaktyczna – rozsypanka „Czynniki nasilające i łagodzące tiki”.**

Nauczyciel proponuje, żeby uczniowie w praktyce uporządkowali swoją wiedzę na temat czynników wzmagających i łagodzących tiki. Każdej z grup nauczyciel rozdaje po jednym zestawie kart. Zadaniem zespołu jest rozłożenie kart na dwa stosy – czynniki nasilające i czynniki łagodzące tiki. Kiedy wszystkie grupy zakończą rozkładanie kart nauczyciel prosi jedną z grup o przeczytanie hasła z kart przydzielonych do stosu „czynniki nasilające tiki”. Pozostali z pomocą nauczyciela porównują swoje odpowiedzi. Jeśli okaże się, że któraś z grup nieprawidłowo przypisała dane hasło, nauczyciel

wyjaśnia dlaczego karta powinna była znaleźć się na drugim stosie. Następnie jedna z grup czyta hasła z puli czynników łagodzących tiki. Pozostali sprawdzają swoje odpowiedzi i mówią, dlaczego według nich dane sposoby mogą łagodzić objawy.

● **Zagadnienia teoretyczne**

Nauczyciel wyświetla i krótko omawia prezentację (około 10 slajdów) o zaburzeniach tikowych. Po prezentacji zadaje pytania, np.:

- Czym są tiki?
- Jakie są rodzaje tików?
- Czym charakteryzuje się zespół Tourette'a?
- Co może działać nasilająco i łagodząco na tiki?
- Jakie trudności w szkole mogą sprawiać tiki?
- Jak można wesprzeć kolegę/koleżankę z tikami?

III CZĘŚĆ: PODSUMOWUJĄCA (10 MINUT)

- Podsumowanie zajęć. Nauczyciel podsumowuje treści zrealizowane w trakcie lekcji. Pyta uczniów:
 - Jakie są najbardziej powszechne mity na temat tików?
 - Czy tików należy się bać?
 - Czy tiki mogą boleć albo być męczące?
 - Co może działać łagodząco na tiki?
- Nauczyciel zachęca uczniów do zadawania pytań o tiki i zespół Tourette'a.
- Zachęca uczniów, żeby przekazali zdobyte wiadomości rodzicom/rodzeństwu/kolegom.
- Nauczyciel mówi, że na kolejnej lekcji uczniowie będą mogli lepiej poznać i zrozumieć sytuację osoby z tikami - zagrać w specjalną grę edukacyjną.
- Dziękuje uczniom za udział w lekcji oraz żegna się z nimi.

I CZĘŚĆ: WPROWADZAJĄCA (5 MINUT)

1. Sprawy organizacyjno-porządkowe:
 - nauczyciel wita uczniów na lekcji i dzieli na grupy liczące 4-5 osób,
 - następnie sprawdza listę obecności.
2. Nauczyciel pyta uczniów, czy pamiętają czym są tiki i zespół Tourette'a. Nauczyciel mówi, że na dzisiejszej lekcji uczniowie będą mogli pograć w grę edukacyjną, dzięki której będą mogli lepiej poznać i zrozumieć trudności osoby, która ma tiki.
3. Nauczyciel zapisuje na tablicy temat lekcji: Zrozumieć i akceptować tiki i zespół Tourette'a.

II CZĘŚĆ: REALIZACYJNA (30 MINUT)

● Gra edukacyjna o tikach „TIKOGRA”

Nauczyciel wprowadza uczniów do tematyki gry. Pyta uczniów, czy mieli kiedyś atak czkawki, którą trudno było opanować albo kiedy po ugryzieniu przez komara „musieli” się podrapać? Może znają kogoś, kto ma tiki? Opowiada uczniom, że tiki są bardzo podobne do sytuacji, kiedy „musimy” coś zrobić, albo coś z naszym ciałem dzieje się pomimo naszej woli. Nauczyciel uprzedza uczniów, że za chwilę będą grali w grę karcianą, dzięki której będą mogli doświadczyć sytuacji, jak to jest poczuć, gdy ma się tiki. Rozdaje każdej grupie jeden zestaw gry wraz z odpowiadającą liczbie uczniów w zespole ilością kartek i przyborów do pisania (np. ołówki/kredki/długopisy). Nauczyciel tłumaczy uczniom zasady gry. Może zaproponować różne warianty „TIKOGRY” w grupach (np. dwie grupy grają według wariantu pierwszego, dwie według wariantu drugiego). Uczniowie rozpoczynają rozgrywkę. Po zakończeniu gry następuje przejście do podsumowania.

III CZĘŚĆ: PODSUMOWUJĄCA (10 MINUT)

- Podsumowanie zajęć. Nauczyciel podsumowuje treści zrealizowane w trakcie lekcji. Pyta uczniów:

- Czy wylosowane tiki utrudniały im wykonywanie czynności?
 - Które tiki – wokalne czy ruchowe – sprawiły więcej trudności przy wykonywaniu czynności?
 - Jak się czuli wykonując tiki?
 - Czy tiki mogą boleć albo być męczące?
 - Jak inni uczniowie mogliby pomóc koledze/koleżance z tikami, gdy ma nasilenie objawów?
- Nauczyciel zachęca uczniów do zadawania pytań o tiki i zespół Tourette'a.
 - Nauczyciel informuje uczniów, że jeśli których z nich byłby zainteresowany, to zarówno broszura „Co warto wiedzieć o zespole Tourette'a”, jak i poradnik „Pytania o tiki”, są dostępne u niego/psychologa bądź pedagoga szkolnego/ w szkolnej bibliotece (zależnie od decyzji dyrekcji).
 - Zachęca uczniów, żeby przekazali zdobyte wiadomości rodzicom/rodzeństwu/kolegom.
 - Nauczyciel dziękuje uczniom za udział w lekcji oraz żegna się z nimi.
 - Warto, żeby nauczyciel lub wychowawca poinformował rodziców, że odbyła się lekcja edukacyjna na temat tików i zespołu Tourette'a. Można to zrobić w trakcie wywiadówki, poprzez mail albo dziennik elektroniczny. Można także przekazać rodzicom link do strony www.tourette.pl albo przesłać im materiały edukacyjne. Po zapoznaniu się z materiałami, rodzice między sobą oraz dzieci mogą wymienić się doświadczeniami.

IV ZAŁĄCZNIKI

- karty do gry (w wersji na profesjonalnym wydruku lub do pobrania i wydrukowania przez szkołę ze strony www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna),
- karty do rozsypanek (w wersji na profesjonalnym wydruku lub do pobrania i wydrukowania przez szkołę ze strony www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna),

- prezentacja o zaburzeniach tikowych (do pobrania ze strony www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna),
- strona internetowa Polskiego Stowarzyszenia Syndrom Tourette'a (tourette.pl).

V MATERIAŁY DODATKOWE

Polskie Stowarzyszenie Syndrom Tourette'a dysponuje wieloma materiałami edukacyjnymi w otwartym dostępie (bez opłat). Zachęcamy do ich wykorzystania np. w celu odświeżenia materiału na lekcji wychowawczej za kilka tygodni, a także udostępnienia zainteresowanym rodzicom/uczniom.

- poradnik dla młodzieży „Pytania o tiki” (do pobrania ze strony tourette.pl/materiały i wydrukowania przez szkołę; w wersji wydrukowanej do bezpłatnego zamówienia na stronie tourette.pl/zamowienia),
- broszura „Co warto wiedzieć o zespole Tourette'a” (do pobrania ze strony tourette.pl/materiały i wydrukowania przez szkołę; w wersji wydrukowanej do bezpłatnego zamówienia na stronie tourette.pl/zamowienia),
- fanpage Polskiego Stowarzyszenia Syndrom Tourette'a w serwisie Facebook,
- kanał Polskiego Stowarzyszenia Syndrom Tourette'a w serwisie YouTube (np. film edukacyjny „Zespół Tourette'a – fakty i mity”, spot edukacyjny „Uważaj na słowa”,
- test wiedzy o tikach i zespole Tourette'a (5 wersji po 10 pytań, różniących się stopniem trudności) (dostępny na stronie www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna)
- pytania pomocnicze wraz z odpowiedziami na temat tików i zespołu Tourette'a, np. do konkursów wiedzy, quizów, krzyżówek itp. (do pobrania na stronie www.tourette.pl/wyprawka-edukacyjna).

Scenariusz powstał jako efekt testowania innowacji społecznej „Wyprawka edukacyjna dla uczniów z zespołem Tourette'a” w ramach inkubatora Włęcznik Innowacji Społecznych realizowanego w ramach Programu

Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Oś priorytetowa:
IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działanie:
4.1 Innowacje społeczne.

Notatki

A series of horizontal dotted lines for writing notes.

Notatki

A series of 20 horizontal dotted lines for writing notes.

Polskie Stowarzyszenie
Syndrom Tourette'a

AUTOR INNOWACJI
Polskie Stowarzyszenie
Syndrom Tourette'a

INKUBATOR
Włącznik Innowacji Społecznych

LIDER PROJEKTU
Regionalny Ośrodek Polityki
Społecznej w Poznaniu

Województwo
Wielkopolskie

PARTNERZY PROJEKTU
Województwo
Zachodniopomorskie

Stowarzyszenie na Rzecz
Spółdzielni Socjalnych

Scenariusz powstał jako efekt testowania innowacji społecznej „Wyprawka edukacyjna dla uczniów z zespołem Tourette'a” w ramach inkubatora Włącznik Innowacji Społecznych realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Oś priorytetowa:
IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa,
Działanie: 4.1 Innowacje społeczne.